

Kanton Aargau

[Kratak portret](#)

[Politički sistem](#)

[Religija](#)

[Slobodno vrijeme](#)

Kratak portret

Aargau je jedan od 26 kantona koji čine Švicarsku. U odnosu na broj stanovnika ovaj kanton je četvrti po veličini. Kanton Aargau karakteriše njegova regionalna raznolikost.

Brojevi i činjenice

Kanton Aargau ima preko 700'000 stanovnika, od kojih su skoro jedna četvrtina strani državljani. Aargau se prostire na površini od 1404 km² i sastoji se od 11 okruga (Bezirke) i preko 200 opština (Gemeinden). Službeni jezik je njemački. Kanton se sastoji od nekoliko decentralizovanih regija koje imaju svoje gradske centre. Najvažniji su Aarau, Baden, Brugg, Wohlen, Bremgarten, Zofingen i Rheinfelden. Ove regije se razlikuju po pejzažima, kulturi i privredi.

Istorija

Kanton Aargau je osnovan 1803 godine. Oblasti, od kojih je francuski car Napoleon Bonaparta napravio Aargau, bile su u to vrijeme prilično različite u političkom, vjerskom i ekonomskom pogledu. Ove razlike se osjećaju i danas. Za kanton Aargau je sve do oko 1900. godine poljoprivreda bila veoma značajna. Sa industrijalizacijom se ovo postepeno promijenilo. I danas je u kantonu Aargau raspostranjen ruralni način življenja. Međutim, danas postoje u kantonu i velike industrijske korporacije kao i mnoga manja i srednja preduzeća. Od završetka Drugog svjetskog rata u kanton Aargau su se doselili mnogi migranti, koji su dali i daju i danas značajan doprinos privredi.

Običaji i tradicija

U različitim regionima i opštinama u kantonu postoje i različite tradicije i običaji. Na osnovu istorijskih raznolikosti ne postoje "jedinstveni" običaji u kantonu. U većim gradovima kao što su Aarau, Baden, Brugg, Lenzburg ili Zofingen, proslave mladih (Jugendfest) na početku ljeta su najznačajniji događaji u agendama kulture. Način ovog slavljenja skoro stoljećima je nepromijenjen. Zimski karneval (Fasnacht) ima u nekim regijama veliki značaj. U mnogim selima i ruralnim područjima u proljeće postoje običaji kojima se slavi plodnost zemlje, a u jesen običaji kojima se proslavlja dobra žetva. Pored toga održavaju se i razne hrišćanske proslave.

Aargau – "Rüebliiland"

Aargau zovi još i "Rüebliiland" (Zemlja šargarepe/mrkve). Ne zna se tačno zbog čega je Aargau dobio ovaj nadimak. U svakom slučaju taj naziv nema veze sa uzgojem mrkve ili njenim konzumiranjem. Torta od mrkve (Rüebliorte) je omiljena širom Švicarske. Jednom godišnje se u Aarau održava veliki sajam mrkve (Rüeblimarkt).

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.salut-aargau.ch/hr/kanton-aargau/kratak-portret

Politički sistem

U Švicarskoj je politička vlast podijeljena na tri nivoa: Savez, kantoni (savezne države) i opštine. O političkim promjenama Švicarci odlučuju putem glasanja.

Švicarska Savez

Švicarski Savez postoji od 1848. godine. Glavni grad je Bern. Etnički, jezički i religiozno Švicarska ne predstavlja jednu cjelinu. Pošto je došlo do dobrovoljnog ujedinjenja različitih kultura, kaže se da je to nacija dobre volje (Willensnation). Švicarska je neutralna zemlja u internacionalnoj politici.

Federalizam

Kantoni i opštine u Švicarskoj imaju veliku samostalnost i to se zove federalizam. 26 kantona i preko 2000 opština imaju izgrađene državne strukture. Kanton Aargau ima svoj ustav, vladu, parlament i sudove. Kantoni i opštine su nadležni za mnoge državne zadatke. Zato je na primjer školski sistem od kantona do kantona različito regulisan. Dok savezni zakoni važe za cijelu Švicarsku, kantoni imaju i svoje zakone koji važe samo na području određenog kantona. Takođe i opštine mogu donijeti svoja pravila. Kantoni, opštine i Savez funkcionišu tako što na plaćuju porez od građana.

Podjela vlasti

U cilju sprječavanja koncentracije političke moći, u Švicarskoj kao i u kantonima, državna vlast je podijeljena na tri djela: zakonodavna vlast (legislativa), izvršna vlast (egzekutiva) i pravosudna vlast (judikativa). U Kantonu Aargau ove zadatke preuzimaju sljedeće vlasti:

- Zakonodavna: Veliko vijeće (Grosser Rat) (140 članova, narod bira direktnim glasanjem svake četiri godine)
- Izvršna: Vlada (Regierungsrat) (5 članova koje narod bira direktnim glasanjem svake četiri godine)
- Pravosudna: Razni sudovi na okružnom i kantonalnom nivou.

I opštine imaju zakonodavnu vlast (skupštinu opštine ili parlament, Gemeindeversammlung, Parlament) i izvršnu vlast (gradsko ili opštinsko vijeće, Stadtrat, Gemeinderat). Na saveznom nivou zakonodavna vlast se sastoji od dva vijeća: Nacionalno i Kantonalno vijeće (National- und Ständerat). Savezna vlada koja ima 7 članova zove se "Bundesrat". Na nacionalnom nivou postoje takođe i različiti sudovi. Vrhovni sud (Bundesgericht) kao najviša instanca je nadležan za presude donesene u kantonalnim sudovima.

Demokratska prava

Švicarski državljani imaju glasačko i biračko pravo. Oni biraju političke organe na opštinskom, kantonalnom i nacionalnom nivou i mogu se i sami kandidovati za izbore. Osim toga, građani mogu na referendumima odlučivati o političkim poslovanjima u opštini, kantonu i na saveznom nivou (direktna demokratija). Putem građanske inicijative moguće je pokrenuti referndumsko glasanje po pitanju raznih promjena. Strani državljani koji žive u kantonu Aargau nemaju pravo da glasaju i biraju. Oni mogu svoje probleme dostaviti vlastima putem peticije.

Osnovna prava

Najviši pravni principi u Švicarskoj sadržani su u Saveznom Ustavu (Bundesverfassung). Važan dio Saveznog Ustava čine osnovna ljudska prava koja su zasnovana na Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima. Ova prava štite ljudsko postojanje (npr. pravo na život, pravo na pomoć u nužnim slučajevima) i zaštitu pojedinaca od državnog nasilja ili pojedinih grupa od strane većinskih naroda. Ova prava garantuju da niko neće biti diskriminisan zbog svog porijekla, rase, religije, pola i seksualne opredijeljenosti. Žrtve rasne diskriminacije imaju u kantonu Aargau besplatnu podršku i savjete. U Švicarskoj postoji sloboda vjeroispovijesti, glasa i štampe.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.salut-aargau.ch/hr/kanton-aargau/politiki-siste

Religija

Švicarska je tradicionalno hrišćanska zemlja. Međutim u Švicarskoj danas žive i pripadnici drugih vjerskih zajednica. Sloboda vjeroispovijesti je zagantovana i javne škole su vjerski neutralne.

Religija i država

U Švicarskoj tradicionalno dominiraju hrišćanske religije. U nadležnosti kantona je da utvrdi odnos između religije i države. U većini kantona na njemačkom govornom području, kao i u kantonu Aargau, hrišćanske zajednice se priznaju kao javno-pravne institucije (nacionalne crkave, Landeskirchen). To znači da im država prenosi određena prava. Konkretno, njima je dozvoljeno naplaćivanje poreza od svojih članova. U kantonu Aargau postoje slijedeće nacionalne crkve: Rimokatolička, Protestantska i Hrišćansko katolička crkva.

Vjerske zajednice u kantonu Aargau

Pored javno-pravno priznatih vjerskih zajednica (Landeskirchen) u Švicarskoj postoje i mnogobrojne druge vjerske zajednice. Većina stanovništva u Aargau pripada hrišćanskoj vjeri. Posljednjih godina je porastao broj stanovnika islamske vjeroispovijesti. Skoro petina stanovništva se izjašnjava da ne pripada ni jednoj religiji.

Sloboda vjeroispovijesti

Švicarski Ustav garantuje slobodu vjeroispovijesti. Svako ima pravo da ima svoje vjersko opredjeljenje, da ga ispoljava i širi. Niko ne može biti primoran da pristupi nekoj vjerskoj zajednici ili da učestvuje u vjerskim aktivnostima. Osobe se mogu okupljati i izvoditi vjerske obrede i proslave. Niko ne smije biti diskriminisan zbog svoje religije ili vjerovanja.

Religija i škola

Obavezno školstvo je vjerski neutralno. To ne znači da vjerske teme nemaju mjesto u nastavi. Postoji razlika između dvije vrste vjerske nastave: Konfesionalne vjerske nastave nacionalnih crkvi i školske nastave o vjeri "Etika i religije". U ovom predmetu se obrađuju vjerska i etička pitanja koja su vezana za sve ljude. Ovaj predmet je obavezan u osnovnoj školi (Primarschule i u 1. razredu Oberstufe). Pohađanje vjeronauke nacionalnih crkvi se zasniva na dobrovoljnoj osnovi. Djeca drugih vjeroispovijesti imaju mogućnost pohađanja vjeronauke van škole u svojim vjerskim zajednicama.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.salut-aargau.ch/hr/kanton-aargau/religija

Slobodno vrijeme

U kantonu Aargau postoji mnogo atraktivnih načina da provedete svoje slobodno vrijeme. Posebno veliki značaj imaju udruženja koja nude mogućnost upoznavanja drugih osoba.

Udruženja

Mnogi stanovnici kantona Aargau su članovi nekog udruženja (Verein). Postoje udruženja za razna interesovanja. Čak i u manjim sredinama postoje sportska, kulturna i druga udruženja. U njima se dobija idealna prilika za stupanje u kontakt sa drugim ljudima. Većina udruženja su otvorena za sve osobe. Informacije o udruženjima se mogu naći na internet stranicama opština.

Ponude za mlade

U kantonu Aargau postoje za mlade mnoge konkretne ponude u svrhu provođenja slobodnog vremena i upoznavanja vršnjaka. U mnogim opštinama imaju sastajališta i razne aktivnosti u slobodnom vremenu. Tu su mladi pod nadzorom stručnih lica i mogu da izraze svoje ideje i realizuju projekte (Jugendarbeit). Ove ponude su najčešće besplatne. Omladinske organizacije omogućavaju da se zajedno sa vršnjacima preuzmu neke aktivnosti i da se bavi sportom u prirodi. Nosioци ovih ponuda su udruženja, opštine ili crkve. Ponude su na raspolaganju svim mladim ljudima. Opština pruža dodatne informacije.

Izleti i kultura

Kanton Aargau nudi brojne mogućnosti za izlete i ima bogatu kulturnu ponudu. Poznati su mnogi istorijski stari gradovi, dvorci i tvrđave, rijeke i jezera kao i termalne banje. Osim toga raspolaže mnogim lijepim stazama za planinarenje i biciklizam. Mnogi muzeji nude izložbe na razne teme. U cijeloj Švicarskoj su poznati Kunsthaus u Aargau i Stapferhaus u Lenzburg-u. Turizam u Aargau (Aargau Tourismus) pruža informacije o izletima i događajima. Informacije o aktuelnim kulturnim događanjima mogu se naći i u lokalnim novinama.

Dobrovoljni rad

Dobrovoljni rad (Freiwilligenarbeit) je društveni doprinos našim sugrađanima i životnoj sredini bez novčane nadoknade. U Švicarskoj se tradicionalno mnogi poslovi obavljaju od strane dobrovoljaca. Veliki dio posla se odrađuje preko udruženja. Ovim putem se osobe mogu angažovati u udruženjima za kulturu, sport, socijalna pitanja, obrazovanje, zaštitu životinja i životne sredine, zdravlja i drugim oblastima. Informacije o dobrovoljnom radu i mogućnostima rada daju organizacije za dobrovoljni rad Benevol, Caritas Aargau ili Schweizerische Rote Kreuz (SRK).

Sport / Kultura / Obrazovanje

Osobe slabijeg imovnog stanja dobijaju uz iskaznicu "Kulturlegi" jeftinije ulaznice za sportske, kulturne i obrazovne događaje. Zahtjev za ovu iskaznicu se može podnijeti kod Caritas-a. Caritas pruža informacije o tome ko može imati mogućnost dobijanja iskaznice Kulturlegi.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.salut-aargau.ch/hr/kanton-aargau/slobodno-vrijeme